

נושא העבודה

אימוץ

העבודה מוגשת בחסות העמותה של נוער שוחר משפט

עברי

הקדמה אישית

אני התבקשתי לכתוב את עבודתי על נושא האימוץ. שמחתי כי יש הרבה סוגיות בתוך הנושא שמעניינות אותי. אחד מהסוגיות החמות בשנים האחרונות הוא אימוץ ילדים על ידי זוגות חד מיניים. אני תמיד התעצבנתי שלא מאפשרים להם לאמץ, אך אף פעם לא הבנתי את הסוגיה לעומק. עכשיו ניתנת לי הזדמנות לחקור ולהכיר יותר טוב את מסגרות האימוץ, התנאים והמגבלות שלהם.

אני גם תלמידת מגמת פסיכולוגיה ובשיעורים האחרונים למדנו כמה משמעותית תקופת הילדות וההתבגרות בחייו של אדם. ילדות מעוררת מובילה לרוב את האדם לחוסר אמון וחשדנות בעולם, קושי בפיתוח מערכת יחסים אינטימית ורגשית וקושי בפיתוח הרגשת אהבה. אין אדם בעולם שמגיע לו לסבול מילדות מעוררת ומההשלכות שלה. תהליך האימוץ עוזר לילדים רבים למצוא חום ואהבה ולקבל ילדות בטוחה. ישנם כל כך הרבה ילדים הננטשים או שהוריהם הביולוגיים לא יכולים לגדל

אותם. כל משפחה שמאמצת ילד כזה מצילה אותו מעצמו ועוזרות לו לפתח את עצמו
נפשית כראוי.

תוכן העניינים

4	מבוא	פרק ראשון
5	סוגיית האימוץ במשפט העברי	פרק שני
10	סוגיית האימוץ במשפט הישראלי	פרק שלישי
15	סיכום	פרק רביעי
17		ביבליוגרפיה

פרק ראשון- מבוא

עבודה זו עוסקת בנושא אימוץ. מסגרות האימוץ שפועלות כיום קיימות למען עקרון טובת הילד. בכדי לספק לילדים חסרי משפחה את תחושות החום והאהבה שניתן לרכוש רק בתוך התא המשפחתי ולאפשר לילד ליצור קשר רגשי עמוק שמתקיים רק בין בני משפחה.

סוגיית האימוץ הוא הינו נושא מודרני ולכן אין לה מסגרת מסודרת במשפט העברי. בכל זאת אני אסקור איזה מסגרת כן מוצעת ואפשרית. אעסוק גם בסוגיית האימוץ במשפט הישראלי והמוסדות הקיימים בה.

במשפט העברי אני אבחן את המקורות העוסקים בגידול ילד במשפחה הלא טבעית שלו ומה ההשלכות ההלכתיות לכך. לדוגמה: מה החובות של הילד מאומץ כלפי הוריו הביולוגים והמאמצים וכו'.

במסגרת המשפט הישראלי, אני אחקור את הפסיקות והחקיקות בנושא האימוץ ותהליך ההתפתחות המשפטית שעבר עד שהגיע למצב הנוכחי כיום. לדוגמה: מה הקריטריונים בכדי לאשר מעומדות אימוץ, מה התנאים לאימוץ וכו'.

פרק שני- סוגיית האימוץ במשפט העברי

המשפט העברי מתייחס למעשה האימוץ כמעשה חסד. ברגע שהורים מאמצים ממלאים לילד את צרכיו הפיזיים והנפשיים, הם מצילים את נפש הילד ואת צאצאיו. בתלמוד הבבלי כתוב:

"אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת- וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת? דרשו רבותינו שביבנה, ואמרי לה רבי אליעזר: זה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים. רבי שמואל

בר נחמני אמר: זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן".¹ פעמים רבות בהלכה משבחים את מעשה האימוץ.

מעשה האימוץ הראשון שנעשה במקורות העבריים הוא אימוץ משה על ידי בת פרעה: "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ונערותיה הולכות על יד היאור ותרא את התיבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותיקחה. ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה...ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהיה לה לבן ותקרא שמו משה כי מן המים משיתיהו".²

בתלמוד הבבלי נאמר: "כל המגדל יתום ויתומה בביתו כאילו ילדו".³ אמרה זו מחזקת את מעשה בת פרעה כמעשה של אימוץ. משה אמנם לא היה יתום, אך הוריו הביולוגיים לא יכלו לגדל אותו בגלל גזירת פרעה. האמירה יתום ויתומה מתייחסת לכל ילד שלא גדל במשפחתו הטבעית ובאמירה זו נכלל גם משה. לפני שאעסוק בהלכות והסוגיות שיש בתהליך האימוץ, אציג באיזה מצבים הורה מאמץ יכול לקבל אפוטרופוסות על קטין.

במשפט העברי ישנן שלוש צורות משפטיות למנות אפוטרופוס:

א. על ידי יצירת אפוטרופוסיות למעשה, כאשר דה פקטו יתומים נמצאים אצלו ובטיפולו.⁴

ב. על ידי מינוי אפוטרופוס מצד האב הטבעי כדי לשמור על זכויות הקטינים לאחר מותו.⁵

¹ תלמוד בבלי, מסכת כתובות, נ', ע"א.

² שמות ב' 10, 5-6.

³ בבלי מגילה י"ג ע"א, בבלי סנהדרין, י"ט, א'.

⁴ גיטין נ"ב-א, שולחן ערוך, הרש"מ ר"צ-כ"ד, פד"ר (ב) 172-173.

ג. על ידי מינוי אפוטרופוס מטעם בית הדין מכוח סמכותו כאביהם של יתומים.⁶
במשפט העברי קיימות חובות בתוך משפחה מאמצת גם מצד הבן וגם מצד ההורים.

חובת הבן כלפי הוריו המאמצים

בספר שמות כתוב: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך על האדמה אשר יהיה אלהיך נתן לך".⁷ זוהי אחת מעשרת הדיברות שמשנה נתן לעם על הר סיני. כעת נסקור דיברה זו בהקשר היחס של בן מאומץ להוריו המאמצים.

על פי הגמרא מצוות כיבוד ההורים חלה רק על ההורים הטבעיים של הילד ולא על אלא שמגדלים אותו.⁸ אך על הילד המאומץ עדיין חלה מצוות כיבוד הוריו המאמצים. על פי חז"ל: "כל הפותח פתחו לחבירו, חייב בכבודו יותר מאביו ומאמו".⁹ גם בתנ"ך רשום שמשנה חייב כבוד גדול יותר ליתרו מאשר להוריו הביולוגיים כי הוא הכניס אותו לביתו וטיפל בו.¹⁰ גם חתם סופר פוסק שעל ילד מאומץ לא חלה חובת הכיבוד, אך מטעם המוסריות שלו הוא יכבד את הוריו המאמצים עבור הטיפול שהשקיעו בו.¹¹

יש הסכמה בהלכה כי על הילד המאומץ לומר על הוריו קדיש, בייחוד אם אין להם ילדים אחרים. המחלוקת האם ילד מאומץ צריך לומר קדיש על הוריו המאמצים עלתה על פני השטח בתקופה בה נהגו לערוך תור, בו כל יתום היה מחכה לתורו לומר קדיש. לדעת הרמ"א יש לו זכות לעמוד בתור כאחד היתומים.¹² מנגד החתם סופר

⁵ גיטין ל"ז-א, רמב"ם- משנה תורה הלכות כחלות פרק י' הלכה ה', שולחן ערוך חוש"מ רי"צ-א.

⁶ שו"ת הרא"ש כלל פ"ה ושולחן ערוך רי"צ-א.

⁷ שמות כ' י"א.

⁸ בבלי, סוטה, מ"ט, ע"א.

⁹ תנחומא, שמות ט"ו.

¹⁰ שמות רבה, ד'.

¹¹ חתם סופר, אורח חיים, קס"ד. הרב דבורקס עמ' קי"ג.

¹² שו"ת הרמ"א תשובה קי"ח.

טוען כי הילד המאומץ לא יכול לתפוס מקום של אבלים אחרים בתור כי הוא לא מחויב להוריו המאמצים במצוות הכבוד מדאורייתא.¹³

חובות ההורים כלפי בנם המאומץ

הרב בן ציון עוזיאל כותב:

"איש ואישה שאימצו להם בן או בת.. כאילו פירשו שהם חייבים באימוץ בנים וחייבים לעולם בכל החיובים שאב ואם עושים לבניהם בשיעור מזונות ופרנסה ורפואה ולחנכם בתורה ובמדע וללמדם אומנות כדרך שהורים כמותם לפי רכושם כבודם ומעמדם עושים לבניהם". הוא גם טוען שאם ההורים המאמצים מצערים את הילד, בית הדין יכול לדרוש מהן כסף למזונות ורפואה.¹⁴ הרב מוסיף כי גם קיימת החובה על ההורים המאומצים לחתן את הילד.¹⁵

שם הילד

דילמה נוספת שעולה במשפט העברי, האם הילד מקבל את שם אביו הביולוגי או את שם אביו המאמץ. השאלה מתעוררת כאשר הבן עולה לתורה, כותב שטר כתובה או לחילופין גט.

החתם סופר פוסק כי הבן יכול לעלות לתורה עם שם אביו המאמץ: "ועוד כיוון דהמגדל יתום נקרא בנו אז גם היתום ראוי לקרות לאלוף נעוריו אבי ולאשתו אמי ואין

¹³ שו"ת חתם סופר או"ח קסד.
¹⁴ שערי עוזיאל, חלק ב' עמוד קפ"ד.
¹⁵ שערי עוזיאל, ב', ס', ל"ט א'.

כאן בית מיחוש".¹⁶ חז"ל מסכימים עם כך שאפשר לאמץ את שם האב המאמץ כתבו משל מתוך מציאות חיים:

"משל ליתומה שהיא מתגדל אצל אפוטרופוס, והיה אדם טוב ונאמן ושמרה כראוי. לימים ביקש מגדלה להשיאה לאיש, עלה הלב לכתוב כתובה. אמר לה: מה שמך? אמרה: פלונית. ומה שם אביך? התחילה שותקת. אמר לה: למה את שותקת? אמרה לו: מפני שאיני יודעת אלא אותך, שהמגדל נקרא אב ולא המוליד".¹⁷

הרמ"א טען כי צריך לדקדק ולדייק בכתיבת השמות כדי שלא יגיע מצב שגט יפסל בגלל שינוי השמות. לכן טען שאם ידוע שם האב הביולוגי, חובה להשתמש בו וניתן להשתמש בשם האב המאמץ רק כאשר לא יודעים את שם האב הטבעי.¹⁸

ירושה

לפי דין תורה, אין מקום לירושה לילדים מאומצים. לפי הכתוב:

"ואל בני ישראל תדבר לאמר. איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו. ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לאחי אביו.

¹⁶ שו"ת, חתם סופר חלק ג' (אה"ע-א) סימן ע"ו.

¹⁷ שמות רבה, פמ"ו.

¹⁸ שולחן ערוך, אבן העזר, סימן קכט סעיף י'.

ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה.

והייתה לבני ישראל לחוקת משפט כאשר ציווה ה' את משה".¹⁹

בן מאומץ כן יכול לקבל ירושה, אך לא על פי דין אלא על פי צוואה. במידה והוריו המאמצים של הילד ירצו להוריש לו, יאלצו לעשות זאת על ידי מתנת בריא או מתנת שכיב מרע.²⁰ בנוסף הרב מאיר שטינברג²¹ כותב כי גם היורשים מחויבים לשלם מזונות לילדים המאומצים מתוקף ההלכה: " התחייב לזון את חבירו סתם או לזונו על שולחנו ומת התחייב, חייבים היורשים לזונו כמה שהי' חייב מורישו".²² האב המאמץ התחייב לזון את ילדיו המאומצים ולאחר מותו מחויבות זאת עוברת לבניו הטבעיים (היורשים).

פרק שלישי- סוגיית האימוץ במשפט הישראלי

נושא האימוץ במשפט הישראלי התפתח בשלושה שלבי חקיקה מרכזיים.

חוק דברי המלך במועצה על ארץ ישראל 1922-1947

¹⁹ במדבר, כ"ז 8-11.

²⁰ בן ציון מאיר חי בן יוסף רפאל עוזיאל, שערי עוזיאל חלק ב' קפ"ו.

²¹ מ' שטינברג 'בעיות אימוץ ילדים על פי ההלכה' בתוך: ספר היובל לתפארת ישראל לכבוד הרב הגאון ר' ישראל ברודי, לונדון, תשכ"ז, ע"ע 261-275.

²² שולחן ערוך חושן משפט, ס' ס' ד'.

חוק מרכזי זה דן בנושא האימוץ בתקופה שבין קום המדינה ועד שנת 1960. החוק קבע כי התביעות בנושאים אישיים יטופלו על ידי בית הדין הדתי. החוק הגדיר את המצבים האישיים הבאים: נישואים, גירושים, אפוטרופסות, מזונות, כלכלה, כשרות יוחסין על קטינים ואימוץ. לכן נושא האימוץ נשפט על ידי ההלכה הדתית, כל דת על פי חוקיה. אצל היהודים נשפט על פי ההלכה היהודית ובבית דין יהודי.²³

חוק אימוץ התש"ך

מ-1960 ועד 1981 פעלו בישראל בנושא האימוץ על פי "חוק האימוץ התש"ך" שחוקקה הכנסת. בחוק בוטלה הסמכות הבלעדית של בית הדין ההלכתי. החוק הסמיך את בית המשפט המחוזי לדון בנושא זה, אך רק במקרה שהמאומץ והמאמצים הסכימו להעברת המשפט מבית הדין הדתי.²⁴

חוק זה קבע לראשונה כי יינתן צו אימוץ אם זה לטובתו של הילד, עקרון שמנחה עד היום את דיני האימוץ, עקרון טובת הילד.²⁵ החוק קבע תנאים לאימוץ: כשירות המאמצים וכשירות המאומץ, הפרש הגילים בין המאמץ למאומץ והחובה כי האימוץ יהיה בין בני אותה דת.²⁶ התנאים הינם גמישים, בהתאם לעקרון טובת הילד.

החוק גם קבע כיצד יתרחש תהליך האימוץ ומה התנאים על מנת להוציא צו אימוץ. צו זה יינתן לאחר תקופת מבחן של שישה חודשים של המיועדים לאמץ והמיועד להיות מאומץ ולאחר שנתיים רצון המאומץ ואישור ההורים הביולוגיים לאימוץ, זאת בתנאי שהאישור הושג בדרכים חוקיות.²⁷ במידה ולא ניתנת הסכמת ההורים הביולוגיים, בית

²³ ס' 51 (1) "לדברי המלך במועצה על ארץ ישראל 1922-1947 ללא ביטול המילה "ואימוצם"

²⁴ ס' 34 לחוק האימוץ התש"ך 1960

²⁵ ס' 1 לחוק האימוץ התש"ך 1960

²⁶ ס' 2-5 לחוק האימוץ התש"ך 1960

²⁷ ס' 6-10 לחוק האימוץ התש"ך 1960

המשפט יכול בכל מקרה להוציא צו אימוץ אם הוכח כי חוסר הסכמת ההורה באה ממניעים לא חוקיים או כי הפקיר את ילדו ולא מילא את צרכיו.²⁸ החוק מגדיר כי אדם המקבל תמורה על האימוץ ללא אישור בית המשפט, הדבר יחשב כעבירה פלילית ועונשו יהיה 3 שנות מאסר.²⁹

מושג נוסף שהוגדר בחוק הוא "פנקס האמוצים" אשר בו יהיה רשום כל צווי האימוץ שניתנו או בוטלו על ידי בית המשפט והם יהיו תחת משרד המשפטים. לאחר גיל 18 יהיה רשאי המאומץ לעיין בתיק שלו שנמצא ב"פנקס האמוצים" ולגלות אודות משפחתו הביולוגית.³⁰

צו האימוץ קובע בין המאמץ למאומץ את אותן זכויות וחובות בין הורים לילדים ביולוגיים. הוא מפסיק את החובות והזכויות שיש בין המאומץ להוריו הביולוגיים.

חוק אימוץ הילדים התשמ"א

בשנת 1981 חוקקה הכנסת חוק אימוץ חדש המבטל את קודמו. חוק זה הוא החוק המרכזי שפועלים לפיו גם כיום, אך במהלך השנים נוספו לו סעיפים ושינויים. בחוק זה נשמרו מרבית הסעיפים מהחוק הקודם ובעיקר נוספו לו דברים חדשים. ישנם גם דברים שנלקחו מהחוק הקודם והורחבו, לדוגמה עקרון טובת הילד שבחוק החדש קיבל סעיף משל עצמו המפרט את משמעותו: "זכויות הילד, צרכיו והאינטרסים שלו, לרבות זכותו ליציבות ובכלל זה צמצום העברתו ככל הניתן בין מסגרות או בין

²⁸ ס' 11 לחוק האימוץ התש"ך 1960
²⁹ ס' 29 לחוק האימוץ התש"ך 1960
³⁰ ס' 26-27 לחוק האימוץ התש"ך 1960

משפחות: ככל שהמאומץ מסוגל להבין בדבר, יובאו בחשון גם רצונו ודעתו לגבי אותו

עניין.³¹

החוק מגדיר שתי דרכים בהן ניתן לאמץ. אפשר לחרוג משתי דרכים אלו רק אם ניתן אישור מבית המשפט וזה לטובת הילד.³² הדרך הראשונה היא על ידי הסכמת ההורה הביולוגי, הסכמה שבאה מרצון לאחר שניתן להורה מידע אודות תהליך האימוץ והשלכותיו וזאת לאחר שבוע מהולדת הילד, אלא אם בית המשפט פסק כי המתנה של שבוע תסכן את הילד או את ההורה. מחויב שעובד סוציאלי יסביר להורה את משמעות תהליך האימוץ והשלכותיו וגם שיציע אפשרויות אלטרנטיביות לפעולת האימוץ. העובד הסוציאלי ידגיש גם את ההשלכות המשפטיות, העברת הזכויות והחובות בין הורה הילד להורה המאמץ ואת האפשרות של הילד לפתוח את תיק האימוץ שלו בגיל שמונה עשרה. בנוסף, יובא לדעתו של ההורה הביולוגי כי הוא יכול להתייעץ עם מי שירצה, שיש לו את הזכות להביא איתו מלווה לחתימה על המסמכים וכי יוכל להשאיר מכתב או מתנה לילדו.³³ ההסכמה צריכה להינתן לידי שופט, משפטן, דיין או עובד סוציאלי בכתב הסכמה המנוסח על ידי משרד הרווחה. ההסכמה תינתן לאחר שניתנו להורה כל ההסברים על התהליך וההשלכות וכי יצהיר שעשה זאת בחופשי ומרצון. על ההסכמה יחתמו השופט, הדיין או העובד הסוציאלי. הורה שהוא קטין יכול לתת הסכמתו לאימוץ גם ללא אישור הוריו או האפוטרופוסים שלו, אך אם הקטין מתחת לגיל 16 הסכמתו תינתן מול עובד סוציאלי ושופט.³⁴ ניתן לבטל

³¹ ס' 1 ב לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981

³² ס' 12 ג (1) לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981

³³ ס' 8, 8, 8, א, 8, ב, 9, ג לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981

³⁴ ס' 9 לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981

הסכמה אם היא ניתנה באמצעים פסולים או בית המשפט ראה לנכון לאפשר להורה לחזור מהסכמתו. ניתן לבצע ביטול רק עד אחרי 60 יום מהעברת הילד.³⁵

פרט להסכמת ההורה, אם מלאו לילד המיועד לאימוץ תשע שנים, בית המשפט צריך גם את רצונו של הילד לפעולת האימוץ. בית המשפט יכול לתת צו אימוץ ללא הסכמת הילד אם מתקיימים התנאים הבאים: הילד לא יודע שהורה המאמץ שלו הוא לא ביולוגי, הסימנים מעידים שהוא רוצה בהמשך הקשר וטובת הילד דורשת שלא לגלות לילד על האימוץ.³⁶

הדרך השנייה בה אפשר לאמץ על פי החוק היא הכרזת בית המשפט על הילד כבר אימוץ. במידה ואין הסכמת הורה, בית המשפט יכול לבקש מהיועץ המשפטי לממשלה להכריז על הילד כבר אימוץ. החוק קובע כי ניתן להגיש בקשה זו בהתקיים התנאים הבאים: חוסר האפשרות לגלות מי ההורה, ההורה לא יהיה כשיר לטפל בילד גם בעתיד, ההורה מסרב מסיבה בלתי מוסרית או חוקית להסכים לאימוץ, אפוטרופסות נשללה ממנו, ההורה לא בחיים או חוסר קיום קשר הורי מלא או חלקי במשך שישה חודשים.³⁷

לאחר שהוגשה ההסכמה של ההורה לבית משפט או שהילד הוכרז כבר אימוץ, ידרוש בית המשפט לקבל תסקיר מעובד סוציאלי ורק לאחר מכן יוכל להוציא צו אימוץ.

³⁵ ס' 10 לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981
³⁶ ס' 7 לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981
³⁷ ס' 13 לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981

החוק קבע דבר חדש נוסף שנקרא צו ביניים. צו זה משמעותו שבזמן שבית המשפט דן בסוגיית אימוץ, הילד המאומץ יכול לשהות בביתם של הוריו המאמצים לתקופה שלא עולה על שנתיים.³⁸

בחודש ינואר 1998, לאחר אישור אמנת האג על ידי מדינת ישראל, נעשה תיקון לחוק אימוץ הילדים התשמ"א, המאפשר אימוץ ילדים בין לאומי. החוק קובע שפעולת האימוץ מחוץ לארץ יעשה באמצעות עמותות שאינן למטרות רווח. הורים המבקשים לאמץ מחו"ל יעשו זאת בפשטות, על ידי פנייה לאחת העמותות ובסכום של 20,000 שקלים. החוק קובע גם כי אימוץ ילדים מחו"ל שלא דרך אחת העמותות, יחשב לעבירה פלילית שעונשה שלוש שנות מאסר.³⁹

נכון להיום, החוק לא מתיר בקשה של בני זוג מאותו מין לאמץ ילד שאינו ילדו של אחד מבני הזוג.

³⁸ ס' 18 לחוק אימוץ ילדים התשמ"א 1981
³⁹ ס' 28 (ח) לחוק אימוץ הילדים התשמ"א 1981

פרק רביעי- סיכום

בעבודה זו סקרתי את סוגיית האימוץ במשפט העברי והישראלי.

במשפט העברי תחילה הגדרתי את מושג האימוץ כפי שההלכות מגדירות אותו. לאחר מכן הצגתי מי יכול להימנות כאפוטרופוס חוקי על קטין. בחנתי את המציאות ההלכתית של ילד מאומץ. מהן החובות והזכויות שיש לילד כלפי הוריו המאמצים והביולוגים, לדוגמה מצוות כיבוד הורים ומנגד מה חובות של הורים מאמצים כלפי ילדם המאומץ. סוגיה נוספת שעולה במציאות ההלכתית של ילד הגודל במשפחתו הלא טבעית היא שמו. כיצד הסביבה צריכה לקרוא לו ובאיזה שם משתמש על כתובות כמו שטר, כתובה וגט. לבסוף בחנתי את סוגית הירושה בהקשר של ילד מאומץ.

במשפט הישראלי בחנתי והצגתי את נושא האימוץ על ידי הצגת החוקים והתקנות שהיו בנושא בארץ ישראל. תחילה הצגתי את חוק דברי המלך במועצה על ארץ ישראל שכקבע שנושא האימוץ יטופל על ידי בית הדין ההלכתי. ב-1960 נחקק חוק התש"ך. בו התבטלה הסמכות הבלעדית של בית הדין הדתי לקבוע בסוגיית האימוץ. החוק קבע גם מה התנאים לאימוץ וקבלת צו אימוץ. החוק החדש ביותר בנושא האימוץ נחקק בשנת 1981 ולפיו פועלים גם כיום. במהלך השנים הוסיפו לחוק תיקונים ושינויים. החוק דומה לחוק משנת 1960 אך מפרט יותר על תהליך האימוץ ומדגיש את עקרון טובת הילד.

ניתן לראות שוני בין המשפט העברי לישראלי. בשני המשפטים בית הדין מותיר לילד לגדול במשפחתו לא הטבעית. במשפט הישראלי להורים מאמצים יש זכויות ומחויבות כלפי הילד המאומץ כמו במשפחות ביולוגיות והקשר של הילד המאומץ עם הוריו

הביולוגיים מופסק. בשונה, המשפט העברי פוסק כי הקשר בין הורים מאמצים לילד מאומץ הוא לא כמו ילד ביולוגי להורים ביולוגים, אין אותם זכויות וחובות לא מטעם ההורים ולא מטעם הילד.

בזמן כתיבת עבודתי הצלחתי להבין כמה חשוב דיני האימוץ. בשונה ממשפט פלילי, במשפט אימוץ אין תשובה של שחור ולבן ובכל משפט נפסק דין אחר. התחום לדעתי מהווה דיני נפשות כי נופלות החלטות המשפיעות רבות על חייהם של אנשים וילדים. מכאן נובע כי לא יכולה להיות תשובה ברורה בתחום האימוץ כי כל מקרה שונה בהרבה מהאחר.

שמחתי לראות ככל שהשנים עוברות עקרון טובת הילד תופס מקום מרכזי יותר ויותר בפסיקות השונות. בסופו של דבר האימוץ נועד כדי שלילד יהיה מקום טוב יותר לגדול בו ומרגש לראות כי למדינה אכן חשוב שזה מה שיקרה. למרות המקום הטוב שאליה הגיע דיני האימוץ, יש עוד הרבה אי שוויון בתוכו. תנאי האימוץ הם לא שווים לכולם ושוללים מרבים את היכולת לאמץ. אני בעתיד אשמח לפעול למען שוויון בתחום האימוץ תוך כדי שמירה על טובת הילד.

רשימה ביבליוגרפית:

משפט ישראלי

חקיקה-

חוק דברי המלך במועצה על ארץ ישראל 1947-1922 – 1948

חוק אימוץ התש"ך – 1960

חוק אימוץ ילדים התשמ"א- 1981

משפט עברי

מקורות מקראיים-

שמות ב' 5-6

שמות כ' 11

במדבר כ"ז 8-11

מקורות אמוראים-

בבלי, מסכת כתובות, נ, ע"א

בבלי מגילה י"ג ע"א,

בבלי, מסכת כתובות, נ, ע"א

בבלי, סוטה, מ"ט, ע"א

בבלי סנהדרין י"ט-א'

ספרות אגדה-

שמות רבה, ד'

שמות רבה, פמ"ו

תנחומא שמות ט"ו

ספרות פסיקה-

גיטין נ"ב-א, שולחן ערוך הרש"מ ר"צ-כ"ד 172-173
גיטין ל"ז-א, רמב"ם- שמנה תורה, הלכות נחלות פרק י' הלכה ה'
שולחן ערוך אבן העזר, סימן קכט סעיף י'
שולחן ערוך חושן משפט ס', י', ד'
שערי עוזיאל חלק ב', עמוד קפ"ד
שערי עוזיאל ב' ס' ל"ט א'
בן ציון מאיר חי בן יוסף רפאל עוזיאל, שערי עוזיאל חלק ב' קפ"ו

ספרות השו"ת-

שו"ת הרמ"א תשובה קי"ח
שו"ת הרא"ש כלל פ"ה
שו"ת חתם סופר, אורח חיים, קס"ד. הרב דבורקס עמ' קי"ג
שו"ת חתם סופר חלק ג' (אה"ע-א) סימן ע"ו

ספרים-

מ' שטינברג 'בעיות באימוץ ילדים על פי ההלכה' בתוך: ספר היובל לתפארת ישראל
לכבוד הרב הגאון ר' ישראל ברודי, לונדון תשכ"ז ע"מ 261-275.